

hogere commandanten volledig bezet waren en voor die bureaus de nodige informatie konden doorgeven aan het Algemeen Hoofdkwartier waar de opperbevelhebber uiteraard geen enkel belangrijk besluit kon nemen voor hij van de algemene situatie een duidelijk beeld had.

Generaal Winkelman en de chef-staf van de landmacht, generaal-majoor H. F. M. baron van Voorst tot Voorst, waren geen van beiden onmiddellijk gewaarschuwd door de sous-chef, kolonel M. W. L. van Alphen, toen deze tegen half vier de eerste berichten van de Duitse grensoverschrijdingen vernomen had; generaal Winkelman was in zijn woning te Wassenaar gewekt door het luchtafweergeschut om Den Haag. Hij was al gekleed geweest voor zijn militaire chauffeur verscheen, een buurman had hem naar het Lange Voorhout gereden¹ waar hij vermoedelijk omstreeks kwart voor vijf aankwam, kort nadat kolonel van Alphen om 4 uur 40 het telexbevel 'vernieren' had doen uitgaan, hetgeen in de eerste plaats betrekking had op de bruggen over Maas en IJssel.²

Tien minuten voor de Duitse vliegtuigen bij Den Haag verschenen, was generaal-majoor van Voorst tot Voorst er door kolonel van Alphen telefonisch van in kennis gesteld dat de Duitsers bij Kerkrade en Vaals de grens overschreden hadden. Naar het Lange Voorhout had hij maar een kleine afstand per fiets af te leggen. Oorverdovend knalde het luchtafweergeschut. 'Een juffrouw vraagt mij: 'Mijnheer, is het een oefening?' Ik antwoord', aldus van Voorst tot Voorst, 'Nee, dat is oorlog!'³ Nog voor hij zijn bureau bereikt had, werd hem al een strooibiljet met oranje rand overhandigd dat uit de Duitse toestellen uitgeworpen was. De tekst van de 'Bekendmaking' luidde:

'Sterke Duitse troepeneenheden hebben de stad omsingeld.

Jeder weerstand heeft geen zin meer.

Duitsland vecht niet tegen Uw land, maar tegen Engeland.

Alleen maar gedwongen, in 't vervolg van deze strijd, heeft het Duitse leger in U land moeten binnendringen.

Het Duitse leger beschermt leven en eigendom van ieder vredelievend burger.

Maar de Duitse troepen zullen iedere gewelddadigheid door de bevolking begaan, met de dood bestraffen.

Jeder burger is verplicht zijne bezigheden na te gaan. Aldus dient hij de belangen van zijn eigen volk.'

Op het Algemeen Hoofdkwartier was het moeilijk, uit de eerste berichten

¹ Getuige H. G. Winkelman, *Enq.*, dl. I c, p. 294. ² Nierstrasz: *Algemeen Overzicht*, p. 65. ³ H. F. M. van Voorst tot Voorst: 'Notities over de mobilisatie 1939/1940 en de meidagen 1940', *Enq.*, dl. I b, p. 106.